

Pretopla, suha in snežno podhranjena

Vreme in razmere v gorah v meteorološki pomadi 2015

Začetkom poletne ali visoke gorniške sezone se poslavljamo tudi od meteorološke pomladi, natančneje trimesečja marec–maj. Glede jasnine in lepega vremena smo bili lahko planinci letos kar zadovoljni – če seveda odmislimo maj, zadnjega od spomladanskega trojčka, precej manj pa turni smučarji. Nabor turnih smukov se je že konec marca in v začetku aprila precej zmanjšal, sploh višinski metri, saj so bile na voljo le preverjene visokogorske različice ali pa smeri na "senčni" strani gorskih slemen, ki vodijo prek izrazitih osov. Na drugi strani pa je snežno "revščino" hitro pobralo (že pozimi in tudi pozneje je nov sneg pogosto kmalu "odpihnilo" ...), zato smo lahko že na začetku poletja marsikje, kjer ob tem času po navadi prečkamo snežišča, hodili po kopnem. Na Kredarici so brez snežne odeje "uradno" ostali že prvo junijsko nedeljo, natančneje sedmi dan v mesecu. Poleg snežne podhranjenosti je bila pomlad spet pretopla in suha, le sonce je bilo radodarno v okviru dolgoletnega povprečja, kadar nas razveseljuje s svojo navzočnostjo oz. si njegovi žarki utrejo pot do naših krajev ali, nekoliko redkeje, vzpetih ciljev. Začnimo kje drugje, kot na začetku pomladi. Marec sprva ni bil prav obetaven, saj je bilo prve dni meseca nad večjim delom Evrope obsežno ciklonsko območje, ki je vplivalo tudi na vreme pri nas s hitrimi, a večinoma suhimi prehodi vremenskih front. Spomnimo – vremenska fronta ni nič drugega kot stik dveh, po fizikalnih lastnostih precej različnih zračnih mas. Po prehodnem izboljšanju so spet nastajali manjši (sekundarni) cikloni, ki pa so potovali južno od naših krajev, večinoma smo bili deležni le

V začetku aprila so bile gore nad Bohinjem, razen nad gozdno mejo, že povsem kopne. Foto: Nataša Pavšek

občasnih močnejših vetrov s severnega kvadranta. V sredini meseca je bilo spet več jasnega vremena, ki pa ga je prekinila občasna povečana oblačnost, saj smo bili ravno na obrobju večjih vremenskih tvorb. Izrazitejša poslabšanja smo dočakali šele sredi zadnje marčevske dekade, ko smo dobili na goratem severozahodu do 100 milimetrov padavin. Ob koncu teh se je v južni Sloveniji meja sneženja spustila do okoli 600 metrov. Preostanek meseca je bil v znamenju starega imena za marec, ki je sušec, zato je bil oblačen, večinoma suh in predvsem vetroven. Na Kredarici ta mesec niso dosegli niti 2,5 metra (27. marca), kar je precej pod dolgoletnim povprečjem, sploh če si priključimo v spomin lanskoletnih 5,3 metra.

Na fotografiji Triglavskega ledenika ob koncu pomladi so že vidna posamezna temneje obarvana mesta, na katerih je razgaljen sneg prehodnih redilnih sezon. Tokrat je imela kamera tudi posebnega, rogatega obiskovalca. Foto: Kamera Triglavski ledenik, projekt Preučevanje slovenskih ledenikov, GIAM ZRC SAZU

¹ Geografski inštitut Antona Melika ZRC SAZU, Novi trg 2, Ljubljana.

Tudi letošnjemu aprilu bi lahko rekli sušec, saj ni bilo kaj prida padavin, zato pa je bil toliko bolj sončen. Začel se je hladno in vetrovno, nekaj padavin je bilo na vzhodu, ob koncu prve dekade pa nas je pošteno (p)ogrelo in tako je bilo kar nekaj dni sredi meseca. 18. aprila se je ob prehodu hladne fronte ohladilo in snežilo do 800, v osrednji in južni Sloveniji celo do okoli 500

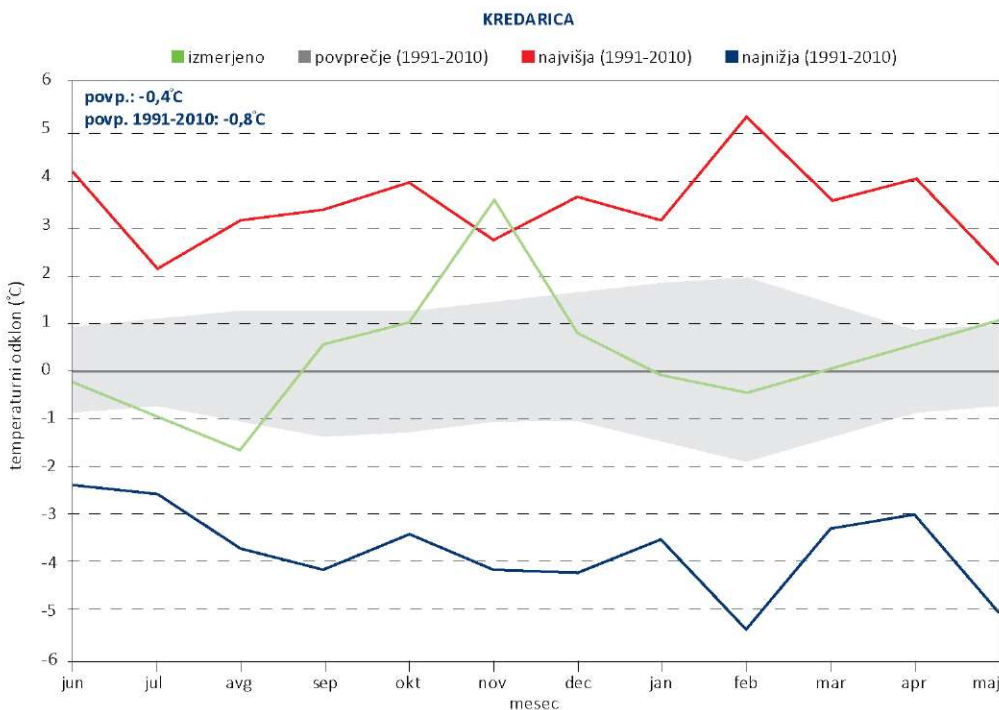
Maj je bil moker in precej prikrajšan za sončne žarke. Prav za konec praznikov oz. v začetku zadnjega pomladanskega meseca se je vreme poslabšalo. Sledilo je nekaj oblačnih in toplih dni, na jugovzhodu celo vročih. V nadaljevanju je bilo majsko vreme bolj podobno aprilskemu, le z višjimi temperaturami. Te so padle sredi meseca, ko je po deževju potegnila ciklonalna burja.

Kredarici (12-urni podatki, vir: ARSO) padlo skoraj 120 milimetrov padavin, ki so dale 86 centimetrov novega snega, skupna višina snežne odeje pa je narasla s 40 na 110 centimetrov. Iz preglednice lahko razberemo, da je bilo povsod pretoplo in suho, padavinsko povprečje so dosegli le v KamniškoSavinjskih Alpah. Za majski in večinoma ves spomladanski sneg velja

površine in s tem za hitrejšo krčenje ter tanjšanje v nadaljevanju talilne dobe. Za primerjavo, lani je vztrajala na Kredarici snežna odeja do 11. julija, leta 1978 pa kar do 25. julija oz. najdlje po letu 1955, odkar imamo na voljo tovrstne podatke. Površina ledenika je bila nazadnje v celoti razgaljena poleti 2007.

Za letošnjo pomlad v gorah bi lahko rekli, da je bilo vsakega po malo, a brez kakšnih posebnih vremenskih ocvirkov. Omenimo še zanimivost, da je bil po ugotovitvah Ameriške uprave za ocean in ozračje (NOAA) letošnji maj najtoplejši maj v sodobni vremenski zgodovini, s čimer se nadaljuje zaskrblijujoč trend naraščanja globalnih temperatur. Od začetka letošnjega leta so bile globalne povprečne temperature za 0,85 °C višje od povprečja v obdobju 1880–2015. Zanimivo bo, kako se bo glede vremena v nadaljevanju izteklo letošnje poletje. Začelo se je s številnimi vročimi dnevi po nižinah in nadaljevalo s kratkimi, a močnimi ohlaiditvami in zlivanjem dežja. Sledenje je vsekakor koristno, saj nam je še konec aprila grozila suša. Seveda pa v nadaljevanju poletja ne moremo računati na vodo, pridelano iz "snežnih zalog", zato kakšen liter ali dva več tekočine na dan v nahrbtniku v letošnjem poletju, ko se ne bomo mogli zanašati na sicer bolj ali manj stalne gorske izvire, ne bosta odveč. Nadaljevanje pretoplega vremena verjetno pomeni, da bodo tudi poleti nekatera ostenja in skale na sploh bolj krhkljive, drobkljive in v splošnem občutkljivejšje na dotik ali oprijem, zato je na mestu opozorilo o povečani previčnosti ob gibanju po zahtevnejšem terenu in v vpadnicah ostenj. In, seveda, na takih mestih vedno s čelado na glavi, povsod po gorah pa s pametjo v rokah! Naj bo tudi to poletje polno čim lepših gorniških doživetij, ki jih bo – tako kot vedno – na svoj način začinilo tudi vreme. ●

Odklon mesečne povprečne temperature zraka na Kredarici v zadnjem letu. Po kratki zimski prekinitvi so bile temperature v letošnji meteorološki pomladi spet nadpovprečne (zelená črta, vir: ARSO).

metrov, a padlo je le do 35 milimetrov padavin. Sledilo je nekaj juter s slano, v zadnji aprilski dekadi pa je spet obrnilo na jugozahodnik, ki prinaša praviloma toplejše, a bolj oblačno vreme.

Konec meseca so se za spremembo širile padavine od vzhoda, saj je bilo ciklonsko območje nad Srednjo Evropo in Balkanom. Kljub sprva slabim obetom je bilo vreme večji del prvomajskih praznikov večinoma suho, nekaj več oblačnosti je bilo seveda ravno nad vzpetim svetom. Višina snežne odeje na Kredarici je nazadovala z 215 na borih 165 centimetrov.

Njen nastanek je povzročilo višinsko jedro hladnega zraka s središčem nad Korziko in Sardinijo, ki je poleg vetra še naprej omogočalo spremenljivo vreme. V začetku zadnje dekade je bilo nad južno Skandinavijo, srednjo Evropo in severnim Sredozemjem ciklonsko območje, ki je vztrajalo več dni zapored in poskrbelo za obilne padavine in hlad; tokrat so bile temperature bolj podobne aprilskim. Dve večji padavinski obdobji sta bili sredi meseca in posredno, že omenjeno, med 21. in 24. majem, padalo pa je tudi nekaj drugih dni. V omenjenem obdobju je na

(izjema je visokogorje nad gozdno mejo), da tako hitro kot pride, tudi gre. Če ne bi bilo snežne pošiljke v zadnji dekadi maja, bi na Kredarici ostali brez snega še pred iztekom meteorološke pomladi. Najpogosteje se zgodi to v drugi polovici junija ali pa šele na začetku julija. Letos pa, zaradi zelo podpovprečne največje skupne višine snežne odeje in večinoma nadpovprečnih temperatur v snežni sezoni, že precej prej. Na ta način je bila na Triglavskem ledeniku že na začetku poletja odprta pot za morebitno vnovično razgaljenje celotne ledeniške

Preglednica: Povprečna temperatura (°C) in količina padavin (mm) v meteorološki pomladi 2015 ter primerjava s povprečjem obdobja 1991–2010

Postaja (nadmorska višina)	Povprečna T [°C]	Odklon T [°C]	Padavine [mm]	Indeks padavin glede na povprečje 1991–2010
Rateče (864 m)	7,5	0,8	242	81
Vojsko (1067 m)	6,5	0,4	385	79
Vogel (1535 m)	3,9	0,6	424	80
Krvavec (1740 m)	2,6	0,5	305	100
Kredarica (2514 m)	-2,3	0,5	325	76

Vir: Arhiv Urada za meteorologijo Agencije RS za okolje.